



# De mogelijke gevolgen van een tekenbeet

Ongeveer 20 à 30% van de teken in ons land is besmet met de Borrelia-bacterie\*. Toch treedt bij mensen maar bij ongeveer 2% van alle tekenbeten vroege Lyme-ziekte op\*. Dit komt waarschijnlijk omdat de teek snel genoeg wordt verwijderd (liefst binnen 24 uur).

## Wat is de ziekte van Lyme?

De ziekte van Lyme, ook wel tick-borne borreliosis of Lyme-arthritis genoemd, wordt veroorzaakt door de spirocheet *Borrelia burgdorferi*. Dit bacterie-achtige organisme wordt overgebracht via de beten van teken behorende tot het geslacht *Ixodes*, die zich ook vaak voeden met het bloed van andere warmbloedige dieren, zoals herten, egels, knaagdieren en vogels. De ziekte wordt vermoedelijk slechts overgebracht nadat de teken zich gedurende uren op het slachtoffer hebben gevoed.

## Plantenrijke omgeving

Teken worden mee rondgedragen door hun gastdieren. Bijna overal waar die dieren komen, vindt men dus ook teken. Tenminste in een plantenrijke omgeving met hoog gras, struiken en een rijke onderbegroeiing.

## Speldekop

Een teek is een minuscuul diertje, nauwelijks groter dan een speldekop. Bij het zuigen van het bloed wordt het achterlijf steeds dikker. De beet van een teek is pijnloos, pas na enkele uren begint het te jeuken.

\*Bron: RIVM



## Teken: de boosdoeners

De teek is een zogenaamde geleedpotige, en behoort tot de mijten. Er bestaan twee verschillende families van teken: de harde of schildteken (Ixodidae) en de zachte of lederteken (Argasidae). In totaal komen er over de wereld meer dan 800 tekensoorten voor!

### Bacterie

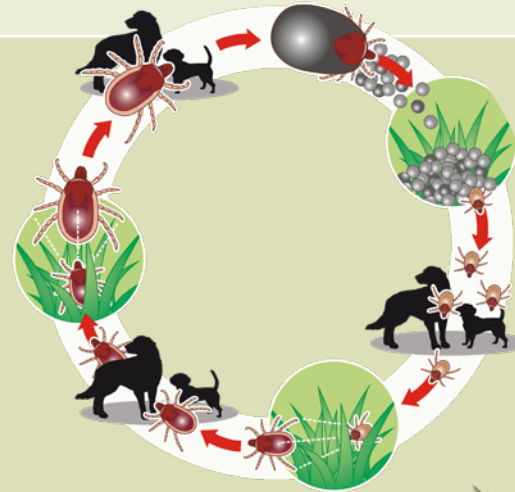
Van een tekenbeet wordt een dier normaal gesproken niet ziek, maar de teek kan wel een rol spelen bij het overbrengen van diverse ziekteverwekkers. De werkelijke boosdoener is niet de teek zelf, maar de ziekteverwekker, die hij via zijn speeksel en darminhoud overbrengt van de ene op de volgende gastheer.

### Gastheer

De in Nederland meest voorkomende teek is een zogenaamde driegastherenteek. Een teek kan een ziekteverwekker binnen krijgen door van een besmet dier bloed te zuigen. Op een volgende gastheer kan de teek vervolgens de ziekteverwekker op een ander dier of mens overbrengen.

### Borrelia-bacterie

In Nederland is het voornamelijk de ziekte van Lyme, ook wel tick-borne borreliosis of Lyme-arthritis genoemd, die veroorzaakt wordt door een tekenbeet van een teek die besmet is met de Borrelia-bacterie. Mensen lopen een hoger risico op het ontwikkelen van de ziekte van Lyme dan honden. Bij katten zijn ziekteverschijnselen niet bekend.



## De cyclus van teken

De teek brengt het grootste deel van zijn leven door in de natuur: bossen en graslanden. Om zich te kunnen ontwikkelen en voort te planten heeft hij echter bloed nodig. De teek die bij ons voorkomt heeft voor volledige ontwikkeling drie gastheren nodig. De teek kiest hierbij zowel voor wilde dieren (bosmuizen, egels, eekhoorns, reeën,...) als huisdieren (schapen, runderen, paarden, honden, katten,...) en ook voor de mens.

### In de huid verankerd

Een teek wacht in grashalmen of lage bosjes op een passerende gastheer, waaraan hij zich in het voorbijgaan vastklampt. Eenmaal op het dier kruipt de teek naar een plaats waar de huid het dunst is en bijt hij zich stevig vast. Hij verankert zich als het ware in de huid.

### 2.000 eitjes

De vrouwtjes kunnen door het zuigen van bloed tot wel 1 cm lang worden. Eenmaal volgezogen met bloed maakt zij zich los van de huid en laat zich op de grond vallen. Op een beschutte plaats legt het vrouwtje zo'n 2.000 eitjes waarna zij sterft. Uit deze eitjes ontwikkelen zich (binnen een maand) zespotige larven. Ook deze klimmen in grashalmen en wachten op een gastdier, waarop ze 3 tot 8 dagen lang bloed zuigen, tot ze verzadigd zijn. Vervolgens laten ze zich op de grond vallen en ontwikkelen ze zich in drie maanden tot achtpotige nimfen, die eveneens een bloeddonor zoeken.

### Gunstig klimaat

De ontwikkeling tot volwassen teek duurt dan nog zo'n drie tot vijf maanden. De volledige ontwikkelingscyclus van sommige soorten teken (die op meerdere gastdieren leven) kan zelfs tot 3 jaar duren. Warmte en een hoge luchtvochtigheid scheppen een gunstig klimaat voor de ontwikkeling van teken. Ze komen ook veel voor in de lente en de herfst, maar ook tijdens zachte winters kunnen ze actief blijven.





## Symptomen

De meeste honden die gebeten worden met een geïnfecteerde teek zullen nooit de ziekte van Lyme krijgen. De typische huidverandering rond de tekenbeetplek zoals die bij mensen vaak optreedt wordt bij honden niet of nauwelijks gezien. Symptomen die wel kunnen optreden zijn:

- Griepachtige verschijnselen
- Vermindering van de eetlust
- Slaapzucht
- Ongeïnteresseerdheid
- Inactiviteit
- Kreupelheid
- Gewrichtszwelling
- Zwelling van klieren



## Diagnose en behandeling

De diagnose wordt gesteld op basis van een combinatie van gegevens: historie (tekenbeet), ziektebeeld, bloedonderzoek, uitsluiten van andere ziektes. De diagnose wordt verder bevestigd door de reactie op de antibioticumbehandeling (binnen 1-2 dagen koorts en kreupelheid verdwenen).



## Preventie van teken

Teken zijn actief bij temperaturen > 5-10 °C en vooral in de periode maart tot en met oktober. Maar ook tijdens zachte winters blijven teken actief. Er zijn drie mogelijkheden voor preventie:

1. Tekenrijke/-arme omgeving creëren
2. Tijdig en op de juiste manier teken bij de hond verwijderen
3. De hond met tekenmiddelen behandelen



### 1 Tekenrijke/-arme omgeving

Teken bevinden zich in lage dichte begroeiing (dus niet in bomen) zoals in dode bladeren, schaduwrijk hoog gras, varens, bosbessenstruiken en dergelijk en dus minder op open vlaktes zoals open weiden en uiterwaarden. Teken komen helaas ook veelvuldig voor in tuinen en (stads)parken. Preventie is dus mogelijk door adequaat tuinonderhoud en de keuze van een andere uitlaatplek.

### 2 Teken verwijderen

Als een teek een hond bijt, wordt de Borrelia-bacterie niet direct overgebracht. Hoe sneller de teek wordt verwijderd, hoe kleiner de kans op overdracht. Dagelijkse tekencontrole is dus een zinvolle preventieve maatregel. Bij dichtbehaarde honden en kleine nog niet volgezogen teken kan dat lastig zijn. Vermijd 'verdovende' middelen om een teek te verwijderen en gebruik ontsmettingsmiddelen pas nadat de teek verwijderd is. De teek is bij het verwijderen niet besmettelijk voor de mens.

### 3 Tekenmiddelen

In de periode maart tot en met oktober kan het verstandig zijn om gebruik te maken van tekenmiddelen zoals bijvoorbeeld een langwerkende tekenband (Scalibor®), tablet of spot-on. Voor reizen naar het buitenland (Zuid-Europa) wordt een goed tekenmiddel dat ook beschermt tegen zandvliegen en hartwormmuggen sterk aanbevolen. Vraag uw dierenarts om het juiste advies.

**Scalibor Protectorband (Small/Medium)**, 19 gram/Scalibor Protectorband (Large), 25 gram, bevat per gram: 40 mg deltamethrin. **Doel/dier:** Hond. **Indicatie:** Bestrijding van infestaties met teken (*Ixodes ricinus*, *Rhipicephalus sanguineus*) gedurende 5 tot 6 maanden. Bestrijding van bloedzuigen door phlebotome zandvliegen (*Phlebotomus perniciosus*) gedurende 5 tot 6 maanden. Anti-feeding effect op volwassen muggen (*Culex pipiens pipiens*) gedurende 6 maanden. **Toediening en dosering:** Een halsband per hond. **Bijwerkingen:** In zeldzame gevallen kunnen lokale huidlaesies, lokale dermatitis of erytheem, jeuk en haaruitval waargenomen worden. In zeer zeldzame gevallen zijn neurologische verschijnselen zoals tremor en lethargie gemeld. **Waarschuwingen:** Aangezien de halsband na een week de optimale werking bereikt dient de halsband bij voorkeur 1 week voordat de dieren mogelijk blootgesteld worden aan infestatie aangebracht worden. In zeldzame gevallen kan het voorkomen dat teken zich toch vasthechten ondanks het dragen van de band. Onder ongunstige omstandigheden kan de transmissie van ziekten door de parasieten waar de band tegen beschermt daarom niet volledig worden uitgesloten. **Contra-indicaties:** Niet gebruiken bij: puppen jonger dan 7 weken, honden met huidlaesies, dieren met een bekende overgevoeligheid voor perythroiden en katten. Diergeneesmiddel. REG NL 9979/REG NL 9980 VRLJ. Voor overige informatie, zie bijsluiter.